

KURLAVIČIENĖ, Domicelė
Lithuania Documentation Project
Lithuanian
RG-50.473*0126

Šiame interviu Domicelė Kirilova (Kurlavičienė), gimusi 1916 m. Butrimonių miestelyje (Alytaus apskr.), pasakoja apie šio miestelio žydų likimą. Prisimena policijos viršininką Kasperskį, kuris, atėjus vokiečiams, sušaukė aplinkinių kaimų gyventojus kasti duobių žydams; sakosi pati mačiusi, kaip jis grasino, jog jei žmonės atisakys kasti, jiems patiems bus iškastos duobės. Pašnekovė teigia, kad iš pradžių iš Butrimonių žydai buvo vežami sušaudyti į Alytų, o tie, kurie pasiliko buvo suvaryti į mokyklą, laikomi ten keletą dienų ir sušaudyti pačiuose Butrimonyse. Teigia, kad matė, kaip jie buvo varomi sušaudyti. Pašnekovė prisimena žydų kilmės gydytoją **Gabajų**, kuris neva buvo sutaręs su policijos viršininku, kad jį ir jo šeimą paliks gyvus, ir papasakoja, kaip gydytojas vienas išliko gyvas, tuo tarpu jo žmona mirė pakeliui į darbus Kazlų Rūdos miške. Taip pat prisimena žydą pavarde **Finkas**, kuris gerai mokėjo vokiškai ir sugebėjo pabėgti į Ameriką. Pasakoja visiems šiems paskutiniams likusiems žydams nešdavusi maisto, kai šie slėpėsi kaimelyje šalia Rūdiškių.

Box 1, Tape 1

[00:] 00:30:24 – [00:] 04:07:13
00:40 – 04:24

Prisistato esanti Domicelė Kirilova (Kurlavičienė); aiškina, kodėl turinti dvi pavardes – lietuvišką (Kurlavičienė) ir rusišką (Kirilova); sako esanti gimusi 1916 m. Butrimonyse, kur ir gyveno visą gyvenimą. Teigia, kad visas miestelis, išskyrus keletą namų, prieš karą priklausė žydams; kad pati galėjusi puikiai žydų (jidiš) kalba susikalbėti; kad vaikystėje buvo tarnavusi pas žydus.

[00:] 04:07:14 – [00:] 10:08:15
04:25 – 10:41

Aiškina, kad karui prasidėjus vokiečiai atėjo į miestelį išnaikinti žydų; kad miestelio (policijos) viršininkas apie tai žinojo; kad seniūnas tuomet išsiuntinėjo kvietimus žmonėms iš aplinkinių kaimų, kad jie atvyktų į miestelį su kastuvais ir maisto atsargomis. Pasakojaėjusi su draugėmis pro šalį ir mačiusi, kaip susirinkusių žmonių viršininkas klausė, ar šie žina, ko susirinkę; kad, šiems atsakius neigiamai, paaiškino, jog jie surinkti žydams duobių kasti ir perspėjo, kad jeigu nekas, tuomet jiems patiems bus iškastos duobės. Paaiškina, kad Butrimonyse buvo užkasti tik paskutiniai žydai, o visi kiti buvo vežami į Alytų; kad žmonėms liepdavo su vežimais suvažiuoti ir gabenti žydus į Alytų. Prisimena, kaip stebėjo pro šalį varomus žydus surištomis už nugaros rankomis; paaiškina, kad žydus varė pašaliniai, kuriuos vadino „smaugikais“; kad jie paskui ir

šaudė – sako girdėjusi šūvius; mano, kad jie buvo lietuviai [skamba telefonas, už kadro diskutuojama].

[00:] 10:08:16 – [00:] 13:55:00
10:42 – 14:36

Pasakoja, kad buvę žmonių, kurie bėgo pažiūrėti, kaip buvo šaudomi žydai; kad jie pasakoje, jog iššaudžius salvę buvo klausiama ar dar yra gyvų, ir atsirasdavo tokių žydų, kurie kėlė rankas ir būdavo vietoje pribaugiami; paaiškina, kad ji eiti nenorėjo; kad ji po žudynių pražilo iš nervų. Pasakoja, kad žmonės kalbėjo, jog sušaudžius žydus bus šaudomi kiti miestelio gyventojai, kadangi buvo laikomi lenkais, tačiau liko gyvi. Paklausta apie riksmus, paaiškina, gad girdėjosi tik cypimas; pasakoja, kad kai žydai buvo vedami sušaudyti, tai vyresni žmonės ir moterys su vaikais buvo vežami vežimuose; kad pradžioje stipresni žydai buvo uždaryti į mokyklos pastatą; kad kai kurie žmonės jiems nešdavo valgyti ir kartais gaudavo mušti, kai juos sugaudavo; kad iš tos mokyklos žydai buvo vežami ar vedami sušaudyti.

[00:] 13:55:01 – [00:] 18:54:19
14:37 – 19:49

Pasakoja, kad paskutiniai pasiliko daktaras **Gabajus** su aklu broliu ir sena motina, ir dar vienas vyras pavarde **Finkas**, kurio žmona buvo mirusi; kad **Gabajus** buvo iš Alytaus, o jo žmona buvo dantistė; kad jie su Kaspersku (Butrimonių policijos viršininkas) buvo kaimynai ir bičiulivosi, todėl jam pavyko susitarti, kad juos paliktų gyvus; kad **Gabajus** turėjo du vaikus. Teigia, kad **Finko** vaikus sutiko priglobti žmonės iš Vilniaus, o pats **Finkas** kartu su **Gabajumi** ir jo šeima išsikėlė gyventi į kaimą už 5 km nuo Rūdiškių. Paaiškina, kad ji su **Gabajaus** šeima palaikė gerus santykius; kad jie ją susirado gyvenančią kaime – buvo pabėgusi iš Butrimonių, kadangi vokiečiai išvežė į Vokietiją dvi jos seseris ir bijojo, kad jos neišvežtų; kad ji padėdavo **Gabajaus** šeimai ir **Finkui** kartais atnešdama maisto. Paaiškina, kad jie gyveno pas kiaulių augintoją; kad naktimis slėpdavosi pirtyje; pamena, kad **Gabajus** žmonai pakriko nervai.

[00:] 18:54:20 – [00:] 24:05:19
19:50 – 25:13

Pasakoja, kad įkūrus Vilniaus getą, **Gabajus** buvo paskirtas jo prižiūrėtoju, o **Gabajienė** ir **Finkas** buvo išsiųsti dirbti į Kazlų Rūdos mišką. Paraginta patikslinti, ar **Gabajaus** šeima ir **Finkas** išgyveno, ima pasakoti, kad **Finkas** mokėjo gerai vokiečių kalbą ir jam pavyko išvažiuoti ir pasiekti Ameriką. Paprašyta papasakoti, kas nutiko su žydų turtu Butrimonyse, paaiškina, kad kaimo žmonės suvažiavo ir užėmė namus. Pasakoja, kad **Gabajus**, prieš išvykdamas iš Butrimonių ir palikdamas savo motiną ir brolių, paliko dvi stiklines nuodų, ir sutarė, kad kuomet ateis jų paimti sušaudyti, jie išgers tas stiklines; patvirtina, kad taip ir įvyko ir juos išvežė užkasti negyvus; kad **Gabajaus** žmoną nužudė pakeliai į Kazlų Rūdos mišką, nes jai buvo pasidare bloga. Paklausta, ar pati buvo nuėjusi prie žydų žudynės vietos, patvirtina kad buvusi, bet mačiusi tik išlygintas žemes.

[00:] 24:05:20 – [00:] 30:10:25

25:14 – 31:33

Pamena, kad po karo **Gabajus** buvo sugrįžęs ir pardavė savo namą, o pats gyveno Vilniuje. Paklausta, ar kunigas bažnyčioje ką nors sakė po žudynių, atsako, kad nieko. Patikslina, kad žmones duobių kasti surinko ir jiems kalbėjo viršininkas (policijos) Kasperskis. Paaiškina, kad žydų drabužius rinkosi kas norėjo, o parduotuvės atidaryta nebuvo. Pasakoja, kad sušaudžius paskutinius žydus – kurie buvo paimti tiesiai iš namų – ant žydų kapinių, ant jų kapo buvo palikta įsmeigta seno žmogaus lazda; kad ji pati tą lazdą matė; paaiškina, kad tie paskutiniai žydai buvo palikta mergaitė žydaitė, kuria milicininkai naudojosi, o taip pat keli senukai.

[00:] 30:11:00 – [00:] 32:47:06
31:34 – 34:17

Pasakoja, kad iš pradžių pradėjus vežti į Alytų žydus, jiems buvo sakoma, kad veža į darbus; kad vėliau paaiškėjo, jog juos sušaudydavo Alytuje; kad tuomet surinko į mokyklą ir uždarė, o vėliau sušaudė Butrimonyse.